

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****CANDAŞ KAT BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2015/18467
Karar Tarihi : 19/11/2019

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Burhan ÜSTÜN
Hicabi DURSUN
Kadir ÖZKAYA
Selahaddin MENTEŞ

Raportör : Ceren Sedef EREN

Başvurucu : Candaş KAT

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, terör suçundan mahkûm olarak ceza infaz kurumunda bulunan hükümlünün bireysel başvuru yapması için avukatına posta yoluyla göndermek istediği belgelerin gönderilmesinin idarece engellenmesinin bireysel başvuru hakkını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 1/12/2015 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurucunun adli yardım talebi kabul edilmiş ve başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.

7. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu, başvuru tarihinde terör suçundan hükümlü olarak Ankara I No.lu Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) bulunmaktadır.

10. Başvurucu; Ceza İnfaz Kurumunda bulunan diğer hükümlülerle birlikte hazırladığı, bir mizah dergisi olduğunu ileri sürdüğü ve "*Viz Gelir*" ismini verdikleri derginin 175. sayısını posta ile dışarıda bulunan bir şahsa göndermek istemiş fakat Ceza İnfaz Kurumunun kararıyla anılan dokümanın bir kısmı sakıncalı bulunarak derginin gönderilmesi engellenmiştir. Başvurucunun Ceza İnfaz Kurumunun anılan kararına karşı yaptığı şikâyet de reddedilerek 25/8/2015 tarihinde karar kesinleşmiştir.

11. Başvurucu, bunun üzerine yaşadığını ileri sürdüğü ifade özgürlüğü ihlali nedeniyle Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapılması amacıyla hazırladığı dilekçe ve eklerini posta yoluyla avukatına gönderilmek üzere 16/9/2015 tarihinde Ceza İnfaz Kurumu idaresine teslim etmiştir.

12. Ceza İnfaz Kurumu idaresi 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 68. maddesinin (4) numaralı fıkrası uyarınca savunma amacıyla avukata gönderilen mektubun denetime tabi olmadığından bahisle söz konusu mektubu incelenmesi için Ankara Batı İnfaz Hâkimliğine (İnfaz Hâkimliği) göndermiştir.

13. İnfaz Hâkimliği başvurucunun avukatına göndermek istediği zarfın içinde, 75 sayfadan oluşan "*Viz Gelir*" dergisinin hazırlığı ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) bireysel başvuru formu doldurulmasının tarif edildiği anlaşılan iki sayfa dilekçe ve başvurucunun daha önceden yazmış olduğu diğer dilekçelerin bulunduğunu tespit etmiştir. İnfaz Hâkimliği söz konusu belgelerin savunma amaçlı olmadığı, siyasi örgüt propagandası içerikli karikatürlerin ve yazıların avukat aracılığı ile kamuoyuna ulaşmasının amaçlandığı gerekçesiyle 6/4/2006 tarihli ve 26131 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 20/3/2006 tarihli ve 2006/10218 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'ün (Tüzük) 84. maddesi uyarınca anılan belgelerin bulunduğu mektubun ilgili kişiye gönderilmemesine karar vermiştir.

14. Başvurucu, İnfaz Hâkimliğinin kararına itiraz etmiştir. Başvurucu itiraz dilekçesinde, avukatına göndermek istediği mektubun içinde Anayasa Mahkemesine yapacağı bireysel başvuruya ilişkin dilekçeler, ilgili yargı kararları ve söz konusu derginin sakıncalı bulunan sayfalarının yer aldığını belirtmiş; Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapılması amacıyla söz konusu belgeleri avukatına göndermesinin zorunlu olduğunu ifade etmiştir.

15. Başvurucunun itirazını inceleyen Ankara Batı 2. Ağır Ceza Mahkemesi, İnfaz Hâkimliği kararının usul ve yasaya uygun olduğu gerekçesiyle itirazı reddetmiştir. İtirazın reddine dair karar başvurucuya 9/11/2015 tarihinde tebliğ edilmiştir.

16. Başvurucu 1/12/2015 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

17. 5275 sayılı Kanun'un 68. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Hükümlü, bu maddede belirlenen kısıtlamalar dışında, kendisine gönderilen mektup, faks ve telgrafları alma ve ücretleri kendisince karşılanmak koşuluyla, gönderme hakkına sahiptir.

...

(3) Kurumun asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşüren, görevlileri hedef gösteren, terör ve çıkar amaçlı suç örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının haberleşmelerine neden olan, kişi veya kuruluşları paniğe yöneltecek yalan ve yanlış bilgileri, tehdit ve hakareti içeren mektup, faks ve telgraflar hükümlüye verilmaz. Hükümlü tarafından yazılmış ise gönderilmaz.

(4) Hükümlü tarafından resmî makamlara veya savunması için avukatına gönderilen mektup, faks ve telgraflar denetime tâbi değildir. "

18. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'ün 84. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"...

(2) Hükümlülerin avukat ile görüşmesinde aşağıdaki kurallar uygulanır:

...

2. 5237 sayılı Kanunun 220 nci maddesinde, İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü ve Beşinci Bölümlerinde yer alan suçlardan mahkûm olan hükümlülerin avukatları ile ilişkisinde avukatın savunmaya ilişkin olduğunu beyan ettiği belge ve dosyalar fiziki olarak aranabilir. Konusu suç teşkil eden fiilleri işlediğine, infaz kurumunun güvenliğini tehlikeye düşürdüğüne, terör örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının örgütsel amaçlı haberleşmelerine aracılık ettiğine ilişkin bulgu veya belge elde edilmesi halinde, Cumhuriyet başsavcılığının istemi ve infaz hâkiminin kararıyla, bir görevli görüşmede hazır bulundurulabileceği gibi bu kişilerin avukatlarına verdiği veya avukatlarınca bu kişilere verilen belgeler infaz hâkimince incelenebilir. İnfaz hâkimi belgenin kısmen veya tamamen verilmesine veya verilmemesine karar verir. Bu karara karşı ilgililer, 4675 sayılı Kanuna göre itiraz edebilirler. "

B. Uluslararası Hukuk

19. AİHM; Mehmet Ali Ayhan ve diğerleri/Türkiye (B. No: 4536/06 ve 53282/07, 7/10/2019, § 38) kararında Hükümetin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 34. maddesinde öngörülen AİHM'e bireysel başvuruda bulunma hakkının tek başına, bağımsız olarak ileri sürülecek bir hak olmadığı iddiasına ilişkin olarak ceza infaz kurumunda bulunan başvuru sahiplerinin daha önce kendilerine gönderilen mektuba el konulmasına ilişkin esas şikâyetlerinin farklı bir dosya numarası olarak ayrı biçimde incelendiğini ve kabul edilemez bulunduğunu belirtmiş fakat esas şikâyetin kabul edilemez bulunmasının kendisini 34. maddede öngörülen bireysel başvuruda bulunma hakkı yönünden inceleme yapmaktan alıkoymayacağı değerlendirilmesinde bulunmuştur.

20. AİHM *Annagi Hajibeyli/Azərbaycan* (B. No: 2204/11, 22/1/2016, § 77) kararında ise eğitim hakkının ihlali iddiasıyla yapılan bireysel başvuruya ilişkin olarak başvuruyu inceleyebilmesi için gerekli tüm belgeler kendisine ulaşmış olmasına rağmen daha sonra başvuru sahibinin avukatının ofisinde yapılan aramada, avukatın söz konusu başvuruya ilişkin elinde bulunan tüm belgelere el konulmuş olmasının Sözleşme'nin 34. maddesinde

öngörülen bireysel başvuruda bulunma hakkını ihlal ettiğini kabul etmiştir. Nitekim AİHM bir devletin bireysel başvuru hakkına ilişkin yükümlülüklerine aykırı davrandığından bahsedilebilmesi için sonuç olarak bireysel başvuruda bulunmanın imkânsız hâlde getirilmesinin veya etkili biçimde kullanımının engellenmesinin şart olmadığını, usule ilişkin garantiler içeren bir hak olan bireysel başvuru hakkının kullanımı yönünden başvurucular ya da temsilcileri üzerinde potansiyel olarak yaratılan caydırıcı etkinin de bireysel başvuruda bulunma hakkını ihlal edebileceğini belirtmiştir.

21. Sonuç olarak AİHM, başvurucunun avukatının elinde bulunan başvuruyla ilgili tüm belgelere avukatla ilgili olarak yürütülen bir ceza soruşturması nedeniyle hiçbir gerekçe gösterilmeksizin el konulmasının ve daha sonra başvurucuya bu belgelere makul bir sürede ulaşabilmesi yönünde hiçbir imkân sağlanmamasının başvurucunun AİHM'e bireysel başvuruda bulunma hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir (*Annagi Hajibeyli/Azərbaycan*, §§ 71-76).

22. İlgili uluslararası hukuk kuralları için ek olarak *Ruhi Abat* (B. No: 2014/4724, 7/3/2019, §§ 20-26) başvurusuna ilişkin karara bakılabilir.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

23. Mahkemenin 19/11/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

24. Başvurucu, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapması için hazırladığı ve avukatına göndermek istediği belgelerin keyfî bir gerekçeyle avukatına gönderilmesinin engellenmesi nedeniyle hak arama hürriyeti ve etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

25. Bakanlık görüşünde; ilgili kanun ve tüzük hükümleri kapsamında kurumun düzeni, disiplini, güvenliği ve yönetimi hususlarındaki takdir hakkının kurum idaresi ve mahkemelere somut olayın özelliklerine göre değerlendirmek üzere bırakıldığı, bu doğrultuda idare ve derece mahkemeleri tarafından başvuru konusu müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı, orantılı olduğunun da ilgili ve yeterli bir gerekçeyle gösterildiği değerlendirilmesine yer verilmiştir.

B. Değerlendirme

26. İnfaz Hâkimliği kararında her ne kadar başvurucunun avukatına gönderilmeyen zarfta AİHM'e bireysel başvuru yapılmasıyla ilgili dilekçe ve belgeler bulunduğu kabul edilmişse de başvurucunun hem somut olaya ilişkin bireysel başvuru formunda hem de İnfaz Hâkimliği kararına itiraz dilekçesinde söz konusu zarfta bulunan dilekçe ve belgelerin Anayasa Mahkemesine yapılacak bireysel başvuruya ilişkin olduğunu ifade ettiği anlaşıldığından ilgili belgelerin başvurucunun iddia ettiği şekilde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapılmasına ilişkin olduğu kabul edilmiştir.

27. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Bu bağlamda başvurucunun iddiası bireysel başvuru hakkı kapsamında incelenmelidir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

28. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereği Anayasa Mahkemesine yapılan bir bireysel başvurunun esasının incelenmesi için kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Sözleşme'nin veya Türkiye'nin taraf olduğu ek protokollerin kapsamına da girmesi gerekir. Bir başka ifadeyle Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında kalan bir hak ihlali iddiasını içeren başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi mümkün değildir (*Onurhan Solmaz*, B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 18).

29. Anayasa'nın 148. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi şöyledir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir."

30. Bireysel başvuru hakkı, Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenmiştir. Buna göre herkes, Anayasa'da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden Sözleşme kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir.

31. Sözleşme'nin 13. maddesinde ise etkili başvuru hakkı hüküm altına alınmıştır. Bu hüküm uyarınca taraf devletler, ulusal hukuklarında Sözleşme'nin tanıdığı hak ve özgürlüklerin ihlal edildiğinin ileri sürülebileceği başvuru yolları ihdas etmekle yükümlüdür.

32. Bu durumda Anayasa'nın 148. maddesinde düzenlenen bireysel başvuruda bulunma hakkının Sözleşme'nin 13. maddesinde de öngörülmüş olmakla ortak koruma alanı kapsamı içinde kaldığının kabul edilmesi gerekir.

33. Bireysel başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetin -doğası gereği- ilk defa Anayasa Mahkemesince incelenmesi gerektiğinden bu hakkın ihlaline neden olduğu ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmâl için başvuru yollarının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmediğinden bahsedilemez (*Ruhi Abat*, § 46).

34. Açıklanan gerekçelerle açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan bireysel başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Hükümlü ve Tutukluların Mektup Alma ve Göndermelerine İlişkin İlkeler

35. Anayasa Mahkemesi, *Ahmet Temiz* (B. No: 2013/1822, 20/5/2015) kararında hükümlü ve tutukluların gönderdiği veya kendilerine gönderilen mektuplara ceza infaz kurumlarının ilgili kurulları tarafından yapılan müdahalelerde demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk ve ölçülülük ilkesi yönünden genel ilkelere yer vermiştir. Buna göre demokratik toplum düzeninin gerekleri gözetilmeli, sınırlamada öngörülen meşru amaç ile

sınırlandırma aracı arasında orantısızlık bulunmamalı, sınırlandırmayla ulaşılabilecek genel yarar ile temel hak ve özgürlüğü sınırlandırılan bireyin kaybı arasında adil bir denge kurulmasına özen gösterilmelidir (*Ahmet Temiz*, §§ 58-68).

36. Ancak ceza infaz kurumlarında tutulmanın kaçınılmaz sonucu olarak kamu düzeninin korunmasına ve suç işlenmesinin önlenmesine yönelik kabul edilebilir, makul gerekliliklerin olması durumunda hükümlü ve tutukluların sahip oldukları haklar sınırlandırılabilir (*Turan Günana*, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, § 35). Bu kapsamda mektubun tamamında ya da mektubun bir kısmında yer alan ifadelerin 5275 sayılı Kanun'un 68. maddesinde yer verilen sebeplerden en az birini içermesi, özellikle ceza infaz kurumunun ilgili kurulları tarafından da yeterli düzeyde gerçekleştirilmesi gerekmektedir (*Süleyman Araç (2)*, B. No: 2016/9882, 12/6/2019, § 37).

37. Ayrıca mektup gönderme ve almanın ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların dış dünya ile bağlantısında en önemli araçlardan biri olduğu gerçeğini gözönünde bulundurarak ceza infaz kurumu yetkilileri, dış dünya ile yeterli bir iletişim sürdürmelerinde mahpuslara yardım etmeli ve bunun için onlara uygun desteği sunmalıdır (*Musa Kaya (2)*, B. No: 2013/2351, 16/9/2015, § 66).

b. Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuruda Bulunma Hakkına İlişkin İlkeler

38. Bireysel başvuru, kamu gücü kullanan otoritelerin işlem ve eylemleri sonucu bazı anayasal hakları ihlal edilenler tarafından gerekli olağan hukuk yolları tüketildikten sonra ihlalin tespiti ve giderilmesi amacıyla Anayasa Mahkemesine başvuru imkânı tanıyan anayasal bir haktır. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunun anayasal hak ve özgürlüklerin kapsamını belirlemenin, yeknesak bir hak ve özgürlükler hukukunun tüm ülkeye egemen olmasını sağlamanın yanı sıra bireysel mağduriyetleri giderme işlevi de bulunmaktadır (*Ruhi Abat*, § 48).

39. 6216 sayılı Kanun'un 47. maddesinin (3) numaralı ve 48. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları ile Anayasa Mahkemesi İltüzüğü'nün 59. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca başvurunun başvuruda ileri sürdüğü hak ihlali iddialarını temellendirecek belgelerin onaylı örneklerini Anayasa Mahkemesine sunma yükümlülüğü bulunmaktadır (benzer yöndeki Anayasa Mahkemesi kararları için bkz. *S.S.A.*, B. No: 2013/2355, 7/11/2013, § 38; *Veli Özdemir*, B. No: 2013/276, 9/1/2014, §§ 19, 20). Başvurucunun başvuruya dayanak belgeleri herhangi bir nedenle sunamaması hâlinde bunun gerekçesini belirtmesi, varsa buna ilişkin bilgi ve belgeleri başvuru formuna eklemesi gerekir. Anayasa Mahkemesinin başvurunun gerekçelerini haklı bulması hâlinde ve gerekli gördüğü takdirde bu bilgi ve belgeleri resen toplama (ilgili kurum ve kuruluşlardan isteme) yetkisi de bulunmaktadır. Ancak anılan yetkinin varlığı, ilgili kurum ve kuruluşların ilgililere söz konusu bilgi ve belgeleri vermemesine gerekçe yapılamaz (*Ruhi Abat*, § 49).

40. Bireysel başvuru, hak ve özgürlüklerin korunmasının en önemli araçlarından biridir. Bu nedenle idari ve yargısal kuruluşlar, temel hak veya özgürlüklerinin ihlal edildiğini düşünen kişilerin bu yola başvurmalarını engelleyici veya zorlaştırıcı tutum ve davranışlardan kaçınmakla yükümlüdür. Öte yandan bu negatif yükümlülüğün yanında somut olayın koşullarının gerektirmesi hâlinde kamu otoritelerinin bireylerin bu haktan yararlanmalarını kolaylaştırma pozitif yükümlülüğü de bulunmaktadır. İdari ve yargısal otoritelerin aldıkları idari veya fiilî tedbirlerle kişilerin bireysel başvuru yapmalarını

engellemesi veya zorlaştırması bu hakkın ihlaline yol açabileceği gibi engelleyici veya zorlaştırıcı bir tutum sergilemeseler bile somut olayın koşulları çerçevesinde kolaylaştırıcı tedbirler almalarının kendilerinden beklenmesinin makul görüldüğü hâllerde kamu otoritelerinin hareketsiz kalması dahi bu hakkın zedelenmesi sonucunu doğurabilir (*Ruhi Abat*, § 50).

41. Özellikle idarenin fiili kontrolü altında bulunan ve bu nedenle diğer insanlar kadar serbest hareket etme imkânına sahip bulunmayan, nispeten kırılgan konumdaki kişilerin idarenin kolaylaştırıcı rolüne daha fazla muhtaç oldukları gözönünde bulundurulmalıdır. Dolayısıyla bu kişilerin anayasal haklarının ihlal edildiği iddiasıyla bireysel başvuruda bulunabilmeleri hususunda destek sağlayacak kişi veya materyallere erişimlerinin tamamen engellenmesi bireysel başvuru hakkının ihlaline neden olabilir. Bu engelleme ilgili mevzuatın yetersizliğinden kaynaklanabileceği gibi somut olay kapsamında yetkili makamların keyfi tutumlarına bağlı olarak da gerçekleşebilir (*Ruhi Abat*, § 51).

42. Bunun yanında bireysel başvuru sisteminin etkili işlemesi bakımından başvuru sahiplerinin şikâyetlerini geri çekmesi veya değiştirmesi için yetkililerin hiçbir baskısına maruz kalmamaları da son derece önemlidir. Baskı kavramı sadece doğrudan baskı ve açık yıldırma hareketlerini değil aynı zamanda kişileri başvuru yapmaktan vazgeçirmek veya kişilerin cesaretini kırmak amacıyla yapılan diğer dolaylı eylem veya temasları da kapsar (*Ruhi Abat*, § 52).

c. İlkelerin Olaya Uygulanması

43. Bireysel başvuruda bulunması amacıyla avukatına birtakım belgeler gönderdiğini iddia eden başvuru sahibinin gönderdiği belgelerin gerçekten bireysel başvuruda bulunması amacıyla yönelik olup olmadığına yetkili makamlar tarafından değerlendirilmesi gerektiği kuşkusuzdur. Söz konusu değerlendirmeyi yapan İnfaz Hâkimliği tarafından "*siyasi örgüt propagandası*" şeklinde, ilgili dokümanların neden sakıncalı olduğunu ortaya koymaktan uzak, muğlak bir ifade kullanıldığı görülmektedir. Belgeler arasında bulunan dergi içeriğinin daha önce mahkemelerce sakıncalı bulunduğu bahisle başka bir gerekçeyle yer verilmeksizin Ceza İnfaz Kurumu dışına gönderilmemesi haklı görülebilirse de Anayasa Mahkemesine yapılacak bireysel başvuruya ilişkin olduğu iddia edilen dilekçe ve diğer belgelerin neden sakıncalı görüldüğü ve gerçekten bireysel başvuru hakkının kullanımına ilişkin olup olmadığı somut bir biçimde ortaya konulmalıdır.

44. Somut olayda ise İnfaz Hâkimliği tarafından, Anayasa Mahkemesine yapılacak bireysel başvuruya ilişkin olduğu belirtilen dilekçeler ve daha önce sakıncalı bulunan dergi içeriği arasında hiçbir ayırım yapılmadığı gibi ilgili belgelerin başvuru sahibinin iddia ettiği gibi Anayasa Mahkemesine yapılacak bireysel başvuruya ilişkin olmadığı konusunda da son derece ilgisiz ve yetersiz bir gerekçeyle yer verildiği değerlendirilmiştir.

45. Son olarak başvuru sahibinin Anayasa Mahkemesine yapacağı bireysel başvuruya ilişkin hazırladığı belgeleri avukatına göndermemesi nedeniyle bireysel başvuruda bulunmasının tamamen imkânsız hâle getirilip getirilmediği de tartışılmalıdır. Başvuru sahibinin vekil aracılığıyla bireysel başvuruda bulunması zorunlu olmayıp kendisinin de Ceza İnfaz Kurumu aracılığıyla doğrudan bireysel başvuruda bulunması mümkündür. Bununla birlikte özel bir hak arama yolu olan bireysel başvuruda, avukat yardımıyla yararlanmanın bireysel başvuru hakkının etkili biçimde kullanılabilmesi yönünden son derece önemli olduğu açıktır. Üstelik Ceza İnfaz Kurumunda bulunan başvuru sahibinin idarenin fiili kontrolü altında olması

nedeniyle bireysel başvuru hakkını etkin kullanabilmesi yönünden sınırlı imkânlarla sahip olduğu ve bu konuda diğer insanlara göre dezavantajlı konumda bulunduğu da dikkate alınmalıdır. İnfaz Hâkimliği ise somut olayda Ceza İnfaz Kurumunda bulunan başvuru hakkının avukat yardımıyla yararlanmaksızın bireysel başvuruda bulunmasını beklemeyi haklı kılacak bir gerekliliğin varlığını ortaya koyamamıştır.

46. Açıklanan gerekçelerle başvuru hakkının Anayasa Mahkemesine yapacağı bireysel başvuruya ilişkin olarak avukatına göndermek istediği belgelerin gönderilmemesi nedeniyle bireysel başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

47. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı ve (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvuru hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

48. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin uygulanmasına ilişkin olarak kabul edilen ilkeler için bkz. *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60) kararı.

49. Başvuru hakkının ihlalinin tespiti ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

50. Anayasa Mahkemesi, bireysel başvuru yapılması amacıyla avukatına göndermek istediği belgelerin gönderilmesinin İnfaz Hâkimliği kararıyla engellenmesi nedeniyle başvuru hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmıştır.

51. Bununla birlikte bireysel başvuru hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır (bkz. §§ 10, 11).

52. Öte yandan *eski hâle getirme* kuralı çerçevesinde ihlalin bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılabilmesi için yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 3.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Bireysel başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 148. maddesinde güvence altına alınan bireysel başvuru hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 3.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE,

D. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 19/11/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Selahaddin MENTEŞ